

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-47/14

**Holterman Ferho Exploitatie BV ir kt.
prieš
Friedrich Leopold Freiherr Spies von Büllesheim**

(Hoge Raad der Nederlanden prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — 5 straipsnio 1 punktą — Jurisdikcija byloje dėl sutarties — 5 straipsnio 3 punktą — Jurisdikcija byloje dėl delikto — 18 21 straipsniai — Individuali darbo sutartis — Bendrovės direktoriaus sutartis — Sutarties nutraukimas — Pagrindai — Netinkamas pareigų vykdymas ir neteisėti veiksmai — Ieškinys dėl pažeidimo pripažinimo ir žalos atlyginimo — Sąvoka „individuali darbo sutartis“

Santrauka – 2015 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo (trečioji kolegija) sprendimas

1. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Keliais pagrindais grindžiamas ieškinys dėl atsakomybės, kuriam galima taikyti kelias jurisdikcijos taisykles — Jurisdikciją byloje dėl nurodytose nuostatose įtvirtintų pareigų nesilaikymo turintis teismas*

(Tarybos reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1, 3 ir 18–21 punktai)

2. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Jurisdikcija byloje dėl individualių darbo sutarčių — Ieškinys dėl atsakomybės, kurį bendrovė pareiškia asmeniui, kuris yra tiek šios bendrovės darbuotojas, tiek jos vadovas — Įtraukimas — Sąlygos*

(Tarybos reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1, 3 ir 18–21 punktai)

3. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Teisinės sąvokos — Savarankiškas aiškinimas*

(Tarybos reglamentas Nr. 44/2001)

4. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Šio reglamento nuostatos, pripažintos atitinkančiomis Briuselio konvencijos nuostatas — Minėtų nuostatų aiškinimas pagal Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su Konvencija*

(1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija; Tarybos reglamentas Nr. 44/2001)

5. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Specialioji jurisdikcija — Jurisdikcija byloje dėl sutarties, kaip ji suprantama pagal 5 straipsnio 1 punkto b papunktį — Paslaugų teikimas — Sąvoka — Pagrindinės prievolės nustatymas — Teisinis santykis, susiklostęs tarp bendrovės ir jos vadovo — Įtraukimas — Sąlyga*

(Tarybos reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunktis)

6. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Sąvoka „byla dėl sutarties“ — Vadovui pareikštas ieškinys dėl atsakomybės už pareigų, jam tenkančių pagal įmonių teisę, neįvykdymą — Įtraukimas — Sutartinės prievolės įvykdymo vietos nustatymas — Faktinė jo veiklos vykdymo vieta ir pagrindinė jo paslaugų teikimo vieta*

(Tarybos reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio antra įtrauka)

7. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Specialioji jurisdikcija — Jurisdikcija delikto arba kvazidelikto bylose — Sąvoka — Ieškinys dėl atsakomybės, nesusijęs su byla dėl sutarties*

(Tarybos reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto a papunktis ir 3 punktas)

8. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas — Reglamentas Nr. 44/2001 — Specialioji jurisdikcija — Jurisdikcija delikto arba kvazidelikto bylose — Sąvoka — Žalą sukėlusio įvykio vietos nustatymas — Žalos atsiradimo vieta ir žalą lėmusios aplinkybės vieta*

(Tarybos reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 3 punktas)

1. Kai nacionalinis teismas, kuriame pareikštas ieškinys dėl asmens, kaip bendrovės direktoriaus ir jos vadovo, deliktinės atsakomybės nustatymo, prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Reglamento Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo nuostatas, susijusias su teismo jurisdikcija, atitinkamai byloje dėl individualių darbo sutarčių, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 5 skirsnio 18–21 straipsnius, dėl sutarčių, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 punktą, ir dėl civilinės teisės pažeidimų, deliktų arba kvazideliktų, kaip tai suprantama pagal to paties reglamento 5 straipsnio 3 punktą, vien to, kad pareiškėjas savo ieškinyje nurodo kelis atsakomybės pagrindus, nepakanka, kad toks ieškinys būtų laikomas susijusiu su kiekviena nurodyta nuostata. Iš tikrųjų, taip yra tik tuomet, kai elgesys, dėl kurio pareikštas ieškinys, gali būti pripažintas pagal šias nuostatas kylančių pareigų nesilaikymu, o tai patikrinti turi nacionalinis teismas.

(žr. 31, 32 punktus)

2. Tuo atveju, kai bendrovė asmenį, ėjusį direktoriaus ir vadovo pareigas, patraukia atsakomybėn tam, kad būtų pripažintos klaidos, kurias šis asmuo padarė vykdydamas savo pareigas, ir kad būtų atlyginta dėl jų padaryta žala, Reglamento Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo II skyriaus 5 skirsnio (18–21 straipsniai) nuostatos užkerta kelią taikyti šio reglamento 5 straipsnio 1 ir 3 punktus, jei šis asmuo, kaip direktorius ir vadovas, šios bendrovės naudai ir jos vadovaujamas tam tikrą laiką vykdė veiklą, už kurią gavo atlyginimą, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas. Iš tikrųjų, klausimas dėl minėtame Reglamento Nr. 44/2001 skirsnyje nustatytų specialių jurisdikcijos suteikimo taisyklių taikymo kyla tik tada, jeigu

laikoma, kad individuali darbo sutartis, kaip ši sąvoka suprantama pagal šio reglamento 18 straipsnio 1 dalį, siejo tokį asmenį ir bendrovę, kurioje jis dirbo direktoriumi ir vadovu, todėl remiantis to paties straipsnio 2 dalimi jis gali būti pripažįstamas darbuotoju.

Konkrečiai kalbant apie pavaldumo ryšį, pažymėtina, jog siekiant nustatyti, ar toks ryšys susiklostė, kiekvienu atskiru atveju reikia atsižvelgti į visus šalių tarpusavio santykius apibūdinančius elementus ir aplinkybes.

Be to, nacionalinis teismas turi išnagrinėti, ar atsakovas, kaip bendrovės ieškovės akcininkas, galėjo daryti įtaką šios jo vadovaujamos bendrovės administracinio organo sprendimams. Tokiu atveju reikėtų nustatyti, kas turėjo įgaliojimus jam duoti nurodymus ir prižiūrėti jų vykdymą. Jei paaiškėtų, kad ši atsakovo galimybė daryti įtaką minėtam organui nebuvo nereikšminga, reikėtų pripažinti, kad toks pavaldumo santykis, kaip nurodytasis Teisingumo Teismo praktikoje, susijusioje su darbuotojo sąvoka, neegzistuoja.

(žr. 34, 46 – 49 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

3. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 37 punktą)

4. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 38 punktą)

5. Sutartis, kurios pagrindinė prievolė yra paslaugų teikimas, laikoma paslaugų teikimo sutartimi pagal Reglamento Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio antrą įtrauką. Todėl pagal įmonių teisę, jeigu tarp bendrovės vadovo ir jo vadovaujamos bendrovės susiklosčiusiam teisiniui santykiui būdinga prievolė yra tam tikra veikla, vykdoma už atlyginimą, ši veikla turi būti laikoma paslaugų teikimu, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio antrą įtrauką.

(žr. 57, 58 punktus)

6. Reglamento Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 5 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad bendrovės pareikštas ieškinys jos buvusiam vadovui dėl to, kad jis tariamai neįvykdė jam pagal įmonių teisę tenkančių pareigų, patenka į bylos dėl sutarties sąvoką. Jeigu bendrovės įstatuose arba kitame dokumente nėra jokios leidžiančios nukrypti nuostatos, nacionalinis teismas turi nustatyti vietą, kurioje vadovas daugiausia faktiškai vykdė veiklą pagal sutartį, su sąlyga, kad paslaugų teikimas konkrečioje vietoje neprieštarauja šalių valiai, numatyta sutartyje. Šiuo klausimu galima atsižvelgti būtent į šioje vietoje praleistą laiką ir į vykdytos veiklos reikšmingumą.

(žr. 63–65 punktus, rezoliucinės dalies 2 punktą)

7. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 68, 70 punktus)

8. Kai bendrovė patraukia atsakomybėn savo buvusį vadovą dėl tariamai neteisėtų jo veiksmų, Reglamento Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 5 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad toks ieškinys patenka į bylos dėl delikto sąvoką, jeigu elgesys, dėl kurio pareikštas ieškinys, negali būti pripažintas vadovo

pareigų, jam tenkančių pagal įmonių teisę, neįvykdymu, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas. Atsižvelgdamas į šios bylos faktines aplinkybes šis teismas turi nustatyti glaudžiausią sąsajos elementą tarp vietos, kur atsirado žalą lėmusi aplinkybė, ir vietos, kur atsirado žala.

Iš tikrųjų, delikto ir kvazidelikto bylose vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėles įvykis, teismas įprastai turi geriausias galimybes priimti sprendimą pirmiausia dėl ginčo dalyko artumo ir lengvesnio įrodymų rinkimo.

Kalbant apie vietą, kur atsirado žalą lėmusi aplinkybė, ją reikia suprasti kaip vietą, kur buvo atliktos vadovo pareigos. Vieta, kurioje atsirado žala, tai yra vieta, kur nurodyta žala konkrečiai pasireiškia.

(žr. 73, 74, 76, 77, 79 punktus, rezoliucinės dalies 3 punktą)